ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Νοεμβρίου 1989 *

Στην υπόθεση 14/88,

Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον Luigi Ferrari Bravo, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών, επικουρούμενο από τον Oscar Fiumara, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ιταλίας, 5, rue Marie-Adélaïde,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον νομικό της σύμβουλο Armando Toledano, επικουρούμενο από τον δικηγόρο και καθηγητή Fausto Capelli, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο τη μερική ακύρωση της αποφάσεως C (87) 2027 της Επιτροπής, της 5ης Νοεμβρίου 1987, για την επιστροφή στην Ιταλική Δημοκρατία από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών για το έτος 1984,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους O. Due, πρόεδρο, Sir Gordon Slynn, K. N. Κακούρη και F. A. Schockweiler, προέδρους τμήματος, T. Koopmans, G. F. Mancini, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias και M. Díez de Velasco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: W. Van Gerven
γραμματέας: D. Louterman, κύρια υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 30ής Μαΐου 1989,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Ιουλίου 1989,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Ιανουαρίου 1988, η Ιταλική Δημοκρατία ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 173, εδάφιο 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, τη μερική ακύρωση της αποφάσεως C (87) 2027 της Επιτροπής, της 5ης Νοεμβρίου 1987, για την επιστροφή στην Ιταλική Δημοκρατία από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (στο εξής: ΕΓΤΠΕ), τμήμα Προσανατολισμού, των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών για το έτος 1984, στο μέτρο που με την απόφαση αυτή η συμμετοχή του τμήματος Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ για τις ενισχύσεις αυτές καθορίστηκε σε 700 924 892 ιταλικές λίρες (LIT), ενώ η Ιταλική Δημοκρατία είχε υποβάλει αίτηση για την επιστροφή 2 935 382 400 LIT.

2 Ο κανονισμός 1035/72 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1972, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/007, σ. 250), προβλέπει στο άρθρο 13 την ίδρυση, με πρωτοβουλία των παραγωγών οπωροκηπευτικών, οργανώσεων παραγωγών με σκοπό τη διευκόλυνση της επιτεύξεως των σκοπών της κοινής οργανώσεως αγοράς.

3 Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, « τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγούν στις οργανώσεις παραγωγών, επί τρία έτη από της ημερομηνίας ιδρύσεώς τους, ενισχύσεις για να ενθαρρύνουν την ίδρυσή τους και να διευκολύνουν τη λειτουργία τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι οργανώσεις αυτές παρέχουν ικανοποιητική εγγύηση ως προς τη διάρκεια και την αποτελεσματικότητα της δραστηριότητός τους ». Το άρθρο 36, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού προβλέπει ότι « το 50 % του ποσού των ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14, παράγραφος 1, αποδίδονται από το ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού. Η Επιτροπή αποφασίζει επί των αιτήσεων επιστροφής, κατόπιν διαβουλεύσεως με την επιτροπή του Ταμείου.

4 Κατόπιν των καθυστερήσεων που διαπιστώθηκαν όσον αφορά την τήρηση αυτής της τριετούς προθεσμίας, η Επιτροπή υπενθύμισε στα κράτη μέλη, με έγγραφο της 13ης Δεκεμβρίου 1977, ότι, για να ληφθεί υπόψη για την επιστροφή από το ΕΓΤΠΕ, η αίτηση ενισχύσεως, η χορήγηση και η καταβολή της από το κράτος μέλος πρέπει να πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια των τριών ετών που ακολουθούν την ίδρυση της οργανώσεως, ώστε να τηρείται ο σκοπός της ενισχύσεως ως ενισχύσεως για την έναρξη της λειτουργίας της οργανώσεως. Εντούτοις, για να ληφθούν υπόψη οι δυσχέρειες που αντιμετώπισε ιδίως η Ιταλία για την τήρηση της προθεσμίας αυτής, η Επιτροπή, με σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980, δέχτηκε να θεωρήσει ως έναρξη της προθεσμίας την ημερομηνία αναγνωρίσεως της οργανώσεως των παραγωγών και διευκρίνισε ότι από το 1981 οι επιστροφές θα γίνονταν δεκτές υπό την προϋπόθεση ότι η χορήγηση και η καταβολή των ενισχύσεων για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας της οργανώσεως θα είχαν λάβει χώρα κατά τη διάρκεια των τριών ετών από την ημερομηνία ιδρύσεώς της και ότι η χορήγηση και η καταβολή των ενισχύσεων για το τρίτο έτος λειτουργίας θα είχαν λάβει χώρα το αργότερο κατά το τέταρτο έτος από την ημερομηνία της ιδρύσεώς της.

5 Η Ιταλική Δημοκρατία, έχοντας καταβάλει το 1984 ποσό 5 870 764 800 LIT ως ενισχύσεις χορηγούμενες δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 1, ζήτησε από την Επιτροπή στις 12 Δεκεμβρίου 1985 την επιστροφή του 50 % του ποσού αυτού. Με την προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή δέχτηκε μόνο να καταλογίσει στο ΕΓΤΠΕ ποσό 700 924 892 LIT, αφού διαπίστωσε ότι οι ιταλικές αρχές δεν είχαν τηρήσει τις προθεσμίες που όριζε στο σημείωμά της της 30ής Ιουλίου 1980 για τις 27 από τις 32 περιπτώσεις των ενισχύσεων που είχαν καταβληθεί.

6 Πριν από την επίδικη απόφαση η Επιτροπή, με σημειώματα της 20ής Μαρτίου και της 17ης Ιουλίου 1987, είχε επαναλάβει στην ιταλική κυβέρνηση την άποψή της, δηλαδή ότι οι προθεσμίες που ανέφερε στο σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980, αν και δεν προβλέπονται ρητά στον κανονισμό 1035/72, δικαιολογούνταν από τις διατάξεις του άρθρου 14, παράγραφος 1, κατά το οποίο οι ενισχύσεις προς τις οργανώσεις παραγωγών χορηγούνται για να ενθαρρύνουν την ίδρυσή τους και να διευκολύνουν τη λειτουργία τους, οπότε η ενίσχυση η καταβαλλόμενη μετά από τέσσερα έτη δεν αποτελεί πλέον ενίσχυση για την έναρξη λειτουργίας.

7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικά το ιστορικό και τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι λόγοι ακυρώσεως και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

8 Για να στηρίξει την προσφυγή της η ιταλική κυβέρνηση επικαλείται τρεις κύριους λόγους ακυρώσεως: 1) την έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως, 2) την παράβαση και εσφαλμένη εφαρμογή των άρθρων 14 και 36 του κανονισμού 1035/72 και 3) την υπέρβαση εξουσίας της Επιτροπής, η οποία, κατά τον καθορισμό των προθεσμιών καταβολής, άσκησε εξουσία την οποία δεν της απονέμει καμία διάταξη του κανονισμού, αλλά την οποία στήριξε η ίδια σε εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 1. Επειδή το αντικείμενο του τρίτου λόγου ακυρώσεως είναι εν πολλοίς όμοιο προς αυτό του δεύτερου λόγου, ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως θα εξεταστούν συγχρόνως.

9 Η ιταλική κυβέρνηση ισχυρίζεται ακόμη, επικουρικώς, ότι, ακόμη και αν ήταν νόμιμη η προθεσμία καταβολής των ενισχύσεων που επιβάλλει η προσβαλλόμενη απόφαση, πάντως έναρξη της προθεσμίας αυτής θα έπρεπε να αποτελεί η αναγνώριση των οργανώσεων, και όχι η ίδρυσή τους.

Ως προς το λόγο ακυρώσεως που στηρίζεται στην έλλειψη αιτιολογίας

10 Η ιταλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία ούτε καν αναφέρει το ποσό της αιτούμενης επιστροφής, είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, διότι δεν διευκρινίζει τους λόγους για τους οποίους το ποσό της χορηγούμενης επιστροφής είναι χαμηλότερο από αυτό που ζητούσε η ίδια. Θεωρεί σχετικά ότι, αν και η προτελευταία αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως διευκρινίζει ότι το ποσό που καταλογίστηκε στο ΕΓΤΠΕ καθορίστηκε σύμφωνα με τα κριτήρια που γνωστοποιήθηκαν στις ιταλικές αρχές με το σημείωμα της Επιτροπής της 17ης Ιουλίου 1987, η αιτιολογία που παραπέμπει σε άλλη πράξη δεν είναι επαρκής στην προκειμένη περίπτωση.

11 Πρέπει σχετικά να υπενθυμιστεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη (βλέπε απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 1981, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, 1251/79, Συλλογή 1981, σ. 205, και, τελευταία, απόφαση της 24ης Μαρτίου 1988, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, 347/85, Συλλογή 1988, σ. 1749) ότι οι αποφάσεις εκκαθαρίσεως των λογαριασμών δεν απαιτούν λεπτομερή αιτιολογία, εφόσον η ενδιαφερόμενη κυβέρνηση συνεργάστηκε στενά στη διαδικασία καταρτίσεως της αποφάσεως και συνεπώς γνωρίζει τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έπρεπε να επιβαρύνει το ΕΓΤΠΕ με το επίμαχο ποσό.

12 Στην προκειμένη περίπτωση πρέπει να παρατηρηθεί ότι η προτελευταία αιτιολογική σκέψη της προσβαλλομένης αποφάσεως παραπέμπει στο σημείωμα της 17ης Ιουλίου

1987, στο οποίο η Επιτροπή επανέλαβε, όσον αφορά την προθεσμία καταβολής, την άποψη που είχε ήδη εκφράσει σε σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, το σημείωμα αυτό θέτει τέρμα στην ογκώδη αλληλογραφία που είχαν σχετικά οι διάδικοι σε διάστημα μεγαλύτερο των επτά ετών. Είναι επομένως βέβαιο ότι η ιταλική κυβέρνηση ήταν πάντοτε ενήμερη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας καταρτίσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και κατά συνέπεια γνώριζε τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έπρεπε να επιβαρύνει το ΕΓΤΠΕ με το επίδικο ποσό.

13 Υπό τις συνθήκες αυτές πρέπει να απορριφθεί ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην ανεπάρκεια της αιτιολογίας.

Ως προς τους λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται στην παράβαση και την εσφαλμένη εφαρμογή των άρθρων 14 και 36 του κανονισμού 1035/72

14 Η ιταλική κυβέρνηση προβάλλει, σχετικά, δύο επιχειρήματα. Υποστηρίζει καταρχάς ότι το άρθρο 14 δεν επιβάλλει καμία προθεσμία για την καταβολή της ενισχύσεως. Η τριετής περίοδος που αναφέρεται στο άρθρο αυτό αποτελεί απλώς ένα σημείο αναφοράς για τον καθορισμό του ποσού της παροχής. Στη συνέχεια εκθέτει ότι, μολονότι ενδείκνυται να γίνεται η καταβολή όσο το δυνατόν πιο σύντομα, ώστε να διευκολύνεται η λειτουργία της οργανώσεως στην αρχική της φάση, αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να πραγματοποιείται εντός συγκεκριμένης προθεσμίας τριών ετών, διότι και η μεταγενέστερη καταβολή καθιστά δυνατή την επίτευξη του σκοπού της κοινοτικής ρυθμίσεως.

15 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι στηρίχθηκε πάντοτε στην ανάγκη τηρήσεως της προθεσμίας των τριών ετών, όχι διότι πρόκειται για επιτακτική προθεσμία που τάσσει η κοινοτική ρύθμιση, αλλά διότι η τήρηση της προθεσμίας αυτής είναι ο μόνος τρόπος επιτεύξεως των σκοπών του άρθρου 14, παράγραφος 1. Υπογραμμίζει εντούτοις ότι, για να ληφθούν υπόψη οι δυσχέρειες που εκθέτουν οι ιταλικές αρχές, κατέστησε, με το σημείωμά της της 30ής Ιουλίου 1980, ελαστικότερες τις προϋποθέσεις που αφορούν την έναρξη και τη διάρκεια της προθεσμίας καταβολής. Υπογραμμίζει τέλος ότι, αν δεχόταν μία προθεσμία έξι, επτά ή οκτώ ετών από της ιδρύσεως των οργανώσεων παραγωγών, η προθεσμία αυτή σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως εύλογη προθεσμία.

16 Δεν μπορεί σχετικά να αμφισβητηθεί ότι το άρθρο 14, παράγραφος 1, δεν καθορίζει ρητά καμία προθεσμία για την καταβολή των ενισχύσεων αυτών και ότι η έκφραση

« ... να χορηγούν ... ενισχύσεις ... » είναι διφορούμενη· από την ίδια όμως τη διατύπωση της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι οι ενισχύσεις τις οποίες αφορά είναι ενισχύσεις που αποσκοπούν να διευκολύνουν την έναρξη λειτουργίας των οργανώσεων παραγωγών, την ίδρυση των οποίων ενθαρρύνει ο κανονισμός 1035/72, όπως προκύπτει από τη δέκατη και την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη, ώστε να διευκολυνθεί η επίτευξη των στόχων της κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών. Πράγματι, η διάταξη αυτή αναφέρεται στις ενισχύσεις που μπορούν να χορηγούνται από τα κράτη μέλη στις οργανώσεις παραγωγών επί τρία έτη από της ημερομηνίας ιδρύσεώς τους για να ενθαρρύνουν την ίδρυσή τους και να διευκολύνουν τη λειτουργία τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι οργανώσεις αυτές παρέχουν επαρκή εγγύηση ως προς τη διάρκεια και την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων τους.

17 Εντούτοις ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί παρά μόνο αν οι ενισχύσεις αυτές όχι μόνο χορηγούνται εντός βραχείας προθεσμίας, αλλά και καταβάλλονται σύντομα στις οικείες οργανώσεις, έτσι ώστε να τις έχουν πράγματι στη διάθεσή τους και να αυξάνεται έτσι η πιθανότητα αποτελεσματικής δράσεώς τους. Επομένως, συνάγεται ότι ο καθορισμός σύντομης προθεσμίας καταβολής για τις ενισχύσεις αυτές είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού που έχει τάξει ο κανονισμός 1035/72.

18 Όσον αφορά την ενδεχόμενη κοινοτική χρηματοδότηση των ενισχύσεων από το ΕΓΤΠΕ κατά 50 %, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η Επιτροπή είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση του ταμείου αυτού δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 93), οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται στην επίμαχη αγορά των οπωροκηπευτικών, δυνάμει του άρθρου 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 1035/72, που ρητά παραπέμπει σ' αυτές. Η Επιτροπή έχει επίσης την εξουσία να επιβάλλει κανόνες στα κράτη μέλη στο πλαίσιο των λογαριασμών του ΕΓΤΠΕ, δυνάμει του άρθρου 7 του κανονισμού 729/70.

19 Πρέπει επομένως να γίνει δεκτό ότι στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή είχε την εξουσία, τάσσοντας προθεσμία καταβολής, να προσδιορίσει την έκταση εφαρμογής μιας διατάξεως γενικού χαρακτήρα όπως το άρθρο 14, παράγραφος 1, δεδομένου ότι ο προσδιορισμός αυτός ήταν αναγκαίος για να εξακολουθήσουν οι εν λόγω ενισχύσεις να εξυπηρετούν το σκοπό της ενισχύσεως των οργανώσεων λόγω ενάρξεως της λειτουργίας τους. Πρέπει εντούτοις να υπογραμμισθεί ότι η άσκηση μιας τέτοιας εξουσίας πρέπει να γίνεται με γενικές οδηγίες οι οποίες πρέπει να εκδίδονται κατόπιν διαβουλεύσεως με τους ενδιαφερομένους και να τους γνωστοποιούνται εγκαίρως· αυτή η προϋπόθεση τηρήθηκε στην προκειμένη περίπτωση, όπως αποδεικνύουν τα σημειώματα της 13ης Δεκεμβρίου 1977 και της 30ής Ιουλίου 1980, που περιλαμβάνονται στη δικογραφία.

20 Στη συνέχεια πρέπει να παρατηρηθεί ότι δυνάμει της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ της κοινοτικής διοικήσεως και των εθνικών διοικήσεων, που καθιερώνει το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, με σκοπό την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου προς το συμφέρον των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών, οι εθνικές διοικήσεις πρέπει να μεριμνούν για την επίτευξη του σκοπού του εν λόγω συστήματος κοινοτικών ενισχύσεων. Υποχρεούνται επομένως να προβαίνουν στην καταβολή εντός σύντομης προθεσμίας που να ανταποκρίνεται στο σκοπό των ενισχύσεων λόγω ενάρξεως λειτουργίας, τον οποίο ορίζει ο κανονισμός 1035/72, καθόσον η προθεσμία που τάσσει η Επιτροπή είναι εύλογη και όχι αυθαίρετη.

21 Σχετικά πρέπει να υπογραμμισθεί ότι κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως ο εκπρόσωπος της ιταλικής κυβερνήσεως δέχτηκε την ανάγκη τηρήσεως ευλόγου προθεσμίας καταβολής, συνέχισε όμως να αμφισβητεί τη διάρκεια της προθεσμίας που καθόρισε η Επιτροπή με το σημείωμά της της 30ής Ιουλίου 1980. Επομένως, απομένει να εξεταστεί αν η διάρκεια της προθεσμίας αυτής καθορίστηκε εύλογα και όχι αυθαίρετα.

22 Πρέπει σχετικά να παρατηρηθεί ότι η προθεσμία καταβολής που καθόρισε στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή, δηλαδή η προθεσμία τριών ετών για τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας και τεσσάρων ετών για το τρίτο έτος λειτουργίας, με έναρξη της προθεσμίας την ημερομηνία ιδρύσεως της οργανώσεως, είναι εύλογη προθεσμία, δεδομένου ότι η διάρκειά της είναι αρκετή για να δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τη δυνατότητα να συγκεντρώσει τα αναγκαία στοιχεία για τον υπολογισμό του ποσού της ενισχύσεως που πρέπει να χορηγηθεί στη συγκεκριμένη οργάνωση, χωρίς να θιγεί ο χαρακτήρας της ενισχύσεως αυτής ως ενισχύσεως λόγω ενάρξεως λειτουργίας της οργανώσεως.

23 Πράγματι, το άρθρο 14, παράγραφος 1, προβλέπει ότι για να καθοριστεί η αξία της παραγωγής που τίθεται σε εμπορία από μία οργάνωση, που αποτελεί το στοιχείο βάσει του οποίου υπολογίζεται το ποσό της ενισχύσεως, λαμβάνονται ως βάση η μέση παραγωγή που είχε τεθεί σε εμπορία από τους παραγωγούς-μέλη κατά τη διάρκεια των τριών ημερολογιακών ετών πριν από το έτος κατά το οποίο κατέστησαν μέλη της οργανώσεως και οι μέσες τιμές στην παραγωγή που επετεύχθησαν από τους παραγωγούς αυτούς κατά την ίδια περίοδο. Δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά είναι καταρχήν διαθέσιμα για κάθε παραγωγό ήδη όταν γίνεται μέλος της οργανώσεως ή λίγο αργότερα, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος διέθετε τουλάχιστον ένα έτος για να προβεί στις διάφορες διοικητικές ενέργειες που προηγούνται της καταβολής της ενισχύσεως, προθεσμία που εν πάση περιπτώσει αποτελεί εύλογη προθεσμία.

24 Απομένει να εξεταστεί το επιχείρημα που προέβαλε η ιταλική κυβέρνηση ότι, ακόμη και αν υφίστατο ανατρεπτική προθεσμία, ορισμένες καθυστερήσεις στην καταβολή των ενισχύσεων οφείλονταν σε μία πληροφοριακή έρευνα της Επιτροπής ή σε μεταγενέστερες εξακριβώσεις που αποφάσισαν οι ιταλικές αρχές βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής, για να διαπιστώσουν αν οι οργανώσεις πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 14, παράγραφος 1.

25 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Όσον αφορά την έρευνα της Επιτροπής, που περατώθηκε το 1981, η ιταλική κυβέρνηση δεν μπόρεσε, ούτε έπειτα από σχετική ερώτηση που της υπέβαλε το Δικαστήριο, να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη οποιουδήποτε αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των καθυστερήσεων που διαπιστώθηκαν στην καταβολή των ενισχύσεων και της πραγματοποιήσεως της έρευνας αυτής. Όσον αφορά τις εξακριβώσεις που διενήργησαν οι ιταλικές αρχές, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το Δικαστήριο έκρινε ήδη, με την απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής (129/84, Συλλογή 1986, σ. 309), ότι η απόφαση μιας κυβερνήσεως να προβεί βάσει του εθνικού δικαίου σε τυπική αναγνώριση των οργανώσεων αυτών από τις εθνικές αρχές, με καταχώριση των αναγνωρισμένων οργανώσεων σε κατάλογο, δεν αποτελεί απόφαση που μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Επομένως, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη οι καθυστερήσεις που οφείλονται ενδεχομένως σε εξακριβώσεις που αφορούν τις προϋποθέσεις εθνικής αναγνωρίσεως.

26 Δεν μπορεί να γίνει δεκτό ούτε το τελευταίο επιχείρημα που προέβαλε η ιταλική κυβέρνηση, κατά το οποίο οι καθυστερήσεις που διαπιστώθηκαν στην πληρωμή των ενισχύσεων εξηγούνται λόγω των δυσχερειών πληρωμής που οφείλονταν στο ότι δεν υπήρχαν διαθέσιμα κονδύλια από τον προϋπολογισμό. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις, την ακολουθουμένη πρακτική ή καταστάσεις της εσωτερικής εννόμου τάξεώς του για να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων και προθεσμιών που απορρέουν από τους κοινοτικούς κανόνες.

27 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθούν οι λόγοι ακυρώσεως που στηρίζονται στην παράβαση και την εσφαλμένη εφαρμογή των άρθρων 14 και 36 του κανονισμού 1035/72.

Ως προς το λόγο ακυρώσεως που προβάλλεται επικουρικώς

28 Η ιταλική κυβέρνηση υποστηρίζει τέλος ότι, ακόμη και αν η προθεσμία καταβολής των ενισχύσεων που έτασσε η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν έγκυρη, πάντως η προ-

θεσμία αυτή έπρεπε να αρχίζει από την ημερομηνία αναγνωρίσεως των οργανώσεων και όχι από την ημερομηνία ιδρύσεώς τους, και αυτό λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που της δημιούργησε η Επιτροπή απευθύνοντάς της το σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980. Υπογραμμίζει ότι, εάν η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη την ημερομηνία αναγνωρίσεως, το προς επιστροφή ποσό θα έπρεπε να αυξηθεί κατά 158 524 000 LIT.

29 Απαντώντας σε σχετικό ερώτημα του Δικαστηρίου, η Επιτροπή δέχτηκε τη βασιμότητα αυτού του λόγου ακυρώσεως και βεβαίωσε, με επιστολή της 14ης Ιουνίου 1988, ότι, αφού εξέτασε τα έγγραφα που της είχαν στείλει οι ιταλικές αρχές, είχε την πρόθεση να τους καταβάλει ποσό 158 524 650 LIT.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένης υπόψη της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που ευλόγως μπορούσε να επικαλεστεί η ιταλική κυβέρνηση κατόπιν της θέσεως που έλαβε η Επιτροπή με το σημείωμα της 30ής Ιουλίου 1980, πρέπει να γίνει δεκτός ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλεται επικουρικώς.

31 Από όλα τα προηγούμενα προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που δεν καταλόγισε στο ΕΓΤΠΕ, τμήμα Προσανατολισμού, ποσό 158 524 650 LIT για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών.

Επί των δικαστικών εξόδων

32 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Σύμφωνα όμως με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να συμψηφίσει τα έξοδα ολικώς ή μερικώς σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Δεδομένου ότι η προσφυγή της Ιταλικής Δημοκρατίας έγινε εν μέρει δεκτή, πρέπει να συμψηφιστούν τα έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση C (87) 2027 της Επιτροπής, της 5ης Νοεμβρίου 1987, για την επιστροφή στην Ιταλική Δημοκρατία από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού, των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στις οργανώσεις παραγωγών οπωροκηπευτικών για το έτος 1984 δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 1035/72 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1972, στο μέτρο που η Επιτροπή δεν καταλόγισε στο ΕΓΤΠΕ ποσό 158 524 650 LIT για τις ενισχύσεις αυτές.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Due Slynn Κακούρης Schockweiler

Koopmans Mancini Joliet Rodríguez Iglesias Díez de Velasco

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Νοεμβρίου 1989.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος

O. Due